

קדרותיך", ונעשה עליהם שומר גמור.

ב. אם הכניס אדם את פירותיו לחצר בעל הבית שלא ברשות, ואכלתן בהמתו של בעל הבית, הרי בעל הבית פטור מלשלם את דמי הפירות, שלא היה לו להכניס.

ואם הוזקה בהן בהמתו של בעל הבית וכגון שהוחלקה בהן, הרי בעל הפירות חייב בנזקיה.⁽³⁾

ואם הכניס אותו אדם את פירותיו ברשות בעל החצר, הרי בעל החצר חייב אם אכלתן בהמתו, וכשני הפירושים שנתבאר לעיל.

ג. אם הכניס אדם את שורו לחצר בעל הבית שלא ברשות, ונגחו שורו של בעל הבית לשור שנכנס, או שנשכו לשור כלבו של בעל הבית, הרי בעל הבית פטור מתשלום נזקי השור, כי לא היה לו להכניסו.

ואם נגח הוא [השור שנכנס] את שורו של

לחצר של בעל הבית שלא ברשות של בעל הבית, ושברתן בהמתו של בעל הבית, הרי בעל הבית פטור מלשלם את דמי הקדרות, שהרי בעל הבית אומר לבעל הקדרות: "מי הירשך להכנס, ולהכניס את שלך בשלי".⁽¹⁾

ואם הוזקה בהן בהמתו של בעל הבית, הרי בעל הקדרות חייב בנזקיה.⁽²⁾

ואם הכניס הקדר את קדרותו ברשותו של בעל הבית [החצר], ונשברו הקדירות, הרי בעל החצר חייב.

ויש בזה שני פירושים בגמרא:

האחד: בעל החצר חייב רק כששברתן בהמתו, ומשום שבסתם מקבל הוא על עצמו שמירת הקדרות מנזקי בהמתו שלו.

השני: בעל החצר חייב בנזקי הקדרות אפילו אם נשברו ברוח, כי כשאמר לו "היכנס" כוונתו היתה: "היכנס ואשמור לך את

שהגמרא מדייקת, ומבארת בזה הגמרא שני פירושים:

האחד: שיטת רבי [שבסוף המשנה] בלבד היא, אבל לדעת חכמים הסוברים בהמשך המשנה, שאם הכניס ברשות ושברתן בהמתו של בעל הבית הרי בעל הבית חייב, ומשום שהוא מקבל על עצמו את שמירת הקדרות שלא יוזקו מבהמתו, הוא הדין שבעל הקדרות מקבל על עצמו את שמירת בהמתו של בעל הבית שלא יוזקו מקדרותיו.

השני: בזה מודים אפילו חכמים, שבעל הקדרות אינו מקבל על עצמו את שמירת בהמתו של בעל הבית מנזקי קדרותיו.

3. אבל אם הכניס ברשות הרי הוא פטור, וראה בהערה לעיל גבי קדירות.

דבתמורה ל ב איתא דבהמה שהקצו אותה לעבודה זרה או שעבדו אותה, גם הולד שלה אסור, משום דניחא ליה בניפחיה, והיינו דהיות והוא מעוניין בנפח, על כן נחשב כמו שהוא מקצה ועובד גם את הולד; הרי דלענין נפח הפרה הולד נחשב כחלק ממנה, ושפיר קאמרינן חולקין — על פי ספר "אמרי דוד"

1. מאירי.

2. א. כתב המאירי: "ואם הוזקה בהם בהמתו של בעל הבית, הרי בעל הקדרות חייב לשלם את הכל, או מדין בור, או מדין אדם המזיק שהרי הוטל עליו לשומרם", וכן כתב הר"י מלוניל.

ב. ואם הכניס ברשות, הרי הוא פטור, וכפי

קא סלקא דעתין, שכשם שלדעת חכמים, מקבל בעל החצר את שמירת הקדרות מנזקי בהמתו הוא, כך מקבל בעל הקדרות שמירת בהמתו של בעל הבית מנזקי קדרותיו; ולפיכך מקשה הגמרא:

טעמא דשלא ברשות הוא דמחייב בעל הקדרות בנזקי בהמתו של בעל החצר, הא אם הכניס קדרותיו ברשות, לא מיהייב בעל קדירות בנזקי בהמתו דבעל חצר, ולא אמרינן: קבולי קביל בעל קדירות נטירותא דבהמתו דבעל חצר [ואין אומרים: קיבל על עצמו בעל הקדירות את שמירת בהמתו של בעל החצר שלא תינזק מקדרותיו] —

ואם כן הא מני רבי היא, דאמר בסיפא לגבי בעל החצר: **כל בסתמא לא קביל עליה נטירותא** [עד שלא אומר אדם בפירוש שהוא מקבל שמירה, אין הוא מקבל על עצמו שמירה] — (3)

כי לדעת חכמים שנחלקו עליו, וסוברים: אפילו בסתם קיבל על עצמו בעל החצר שמירה שלא יזיק שורו את הקדרות, הוא הדין שכשהכניס בעל הקדרות את קדרותיו ברשות, קיבל הוא על עצמו שמירה, שלא יזיקו קדרותיו את בהמתו של בעל החצר.

בעל הבית, הרי בעל השור חייב בנזקי שורו של בעל הבית.

ואם נפל השור שנכנס לבורו של בעל הבית והבאיש את מימיו, הרי בעל השור חייב בתשלום דמי המים שבבור.

ואם היה אביו או בנו — של בעל הבית — לתוכו של הבור בו נפל השור שנכנס, והמיתם, הרי בעל השור משלם את הכופר.

ואם הכניס את השור ברשות, הרי בעל החצר חייב בנזקי השור שנכנס, וכשני הפירושים שנתבאר לעיל.⁽¹⁾

רבי חולק על חכמים, המחייבים את בעל החצר בשמירה כשהכניס ברשותו, ואף שלא קיבל על עצמו שמירה בפירוש, ואומר: **בכולן**,⁽²⁾ אינו חייב בעל הבית, עד שיקבל עליו בעל הבית לשמור.

גמרא:

שנינו במשנה: הקדר שהכניס קדרותיו לחצר בעל הבית שלא ברשות, ושברתן בהמתו של בעל הבית, פטור; ואם הוזקה בהן בעל הקדרות חייב:

ששנינו: "הכניס שורו לחצר בעל הבית שלא ברשות.... נגח הוא שורו של בעל הבית חייב", בהכרח שאין לדייק כפי שהגמרא מדייקת כאן: "טעמא דשלא ברשות הא ברשות, פטור" ומשום דלרבי אינו מקבל נטירותא, שהרי אפילו לרבי שאינו מקבל עליו נטירותא, מכל מקום לא יהא אלא כמו חצר השותפין שלשניהם יש רשות, ואם נגח שור של אחד את שורו של השני, הרי הוא חייב! [והוסיפו: בשלמא קדירות ופירות

1. בטעם שהוצרכו כל שלשת הבכות שבמשנה, ראה בתוספות בעמוד א, ובהערות בגמרא.

2. בכל הבכות ששנינו במשנתנו, כשהיה שונה אותם רבי, היה אומר ש"אינו חייב וכו'", "מלאכת שלמה".

3. ביאור דברי התוספות בד"ה אימא: א. הקשו התוספות: הרי בכבא השלישית

עליה נטירותא [אף בלי שפירש, מקבל אדם שמירה על עצמו] –

ואם כן קשיא רישא לסיפא !?

ותו תיקשי: הרי בסיפא דמשנתנו שנינו:

והרי אימא סיפא [מציעתא]: אם הכנים ברשות, בעל הצר חייב בנזקי הקדרות שנעשו על ידי בהמתו של בעל החצר, ומשום שבסתם קיבל על עצמו שמירה של הקדרות מנזקי בהמתו, והך סיפא אתאן לרבנן, דאמרי: בסתמא נמי קבולי קביל

בזה עיין לקמן [היינו בדף מט ב בסוף הסוגיא במהרש"א שם].

ובלשונו של מהרש"א שם מבואר יותר "דודאי לפי סברת המקשה וכן לאוקימתא דרבי זירא, דסבירא ליה לרבנן [דב]סתמא שניהם [המכנים ובעל החצר] חייבים [זה על זה], והאי דיוקא דמתניתין ברישא: "טעמא שלא ברשות הא ברשות פטור בעל הקדרות והפירות ומכנים שורו" לא אתיא כרבנן, ועל כרחך אית לן לדחוקי אף בכבא דהכנים שורו דאתיא הרישא כרבי, ולרבי סתמא שניהם פטורין, [פירוש, היות ולפי סברת הגמרא בקושיא אי אפשר לפרש את הרישא כרבנן שהרי המכנים מקבל על עצמו שמירה, והיה לו להתחייב, אם כן צריכים אנו לחדש סברא, שלפי רבי יש כאן התנאה ליפטר, וכמו שכתב רבינו פרץ]; אבל לפי האמת לרבא, דכולה מתניתין מצי אתי שפיר כרבנן, דסתמא בעל החצר מקבל עליו כל נטירותא [כלומר: ואילו המכנים אינו מקבל עליו שמירה; אם כן חזרה הסברא למקומה, ד] לא יגרע מחצר השותפין דחייב"; וראה מה שכתב רבי עקיבא איגר על דבריו בתוספותיו למשניות, וראה מה שיתבאר בהערות לקמן מט ב על דברי המהרש"א.

ה. ומה שכתבו התוספות "ובכל נזקין", יש לפרש כוונתם, שאם כי בקושייתם כתבו שיש מקום לחלק בין הבבות, וגבי קדירות ופירות פטור מעיקר הדין, מכל מקום לפי מה שפירשו את הבבא השלישית, שטעם הפטור כשהכנים ברשות הוא משום שיש כאן התנאה ליפטר, הוא

פטור, דכיון דמאליה הוזקה בהמתו של בעל הבית, דין הוא שייפטר לרבי, דאמר בסתמא לא קביל עליה נטירותא].

ב. וב"חידושי רבי שמעון" [בבא בתרא סימן א אות ג ד"ה ועיין] דקדק מדברי התוספות, שלא הוקשה להם אלא למה פטור השור הנכנס, אבל זה פשוט להם ששורו של בעל החצר שהזיק הוא פטור, וביאר שם שהוא משום שב"רשות המיוחדת למזיק" לעולם אין חיוב, [ראה משנה לעיל ט ב: "חוזק מרשות המיוחדת למזיק"].

ג. ותירצו התוספות: "דעכשיו סובר, דלרבי, כשמכנים שורו ברשות, הרי הוא כאילו מפרש בהדיא שייפטר כל אחד בנגיחות שורו ובכל נזקין"; וב"תוספות רבינו פרץ" הוסיף על דברי התוספות: "ואף על גב דהאי סברא [שהוא כאילו התנה ליפטר] לא שמעינן ליה לרבי [שהרי בסיפא טעמו משום שלא קיבל עליו שמירה, ולא משום שלא התנה ליפטר], מכל מקום כיון [דרישא] לא מיתוקמא כרבנן למאי דסלקא דעתין השתא להשוות בעל הקדרות לבעל החצר, הלכך צריך לאוקומי כרבי, ולומר סברא, דאהני "ברשות" למפטר כל חד כאילו פירש בהדיא".

ד. ומה שכתבו התוספות "דעכשיו" סובר, הוא משום שבהמשך דבריהם כתבו שהאמת אינה כן; וביאר המהרש"א: "לפי האמת, היינו לאוקמתא דרבא דכולה מתניתין כרבנן אתיא, אית לן למימר לרבי, דכולה נטירותא על בעל הקדרות והפירות ומכנים שורו, ומה שיש לדקדק

רבי אומר: בכולן אינו חייב עד שיקבל עליו בעל הבית לשמור —

ואם כן נמצא, דרישא וסיפא רבי היא, ומציעתא רבנן!?

אמר רבי זירא:

תברא [שבור את משנתנן], מי ששנה זו [את הרישא] לא שנה זו [את המציעתא עם הסיפא], ומחלוקת היא בדעת חכמים אם חלוקים הם על רבי; וכך הוא פירוש המשנה:

תנא קמא אומר: "הקדר שהכניס קדרותיו לחצר בעל הבית שלא ברשות... ואם הוזקה בהן בעל הקדרות חייב", אבל אם הכניס ברשות הרי הוא פטור לדעת כולם, ומשום שבסתם, כל שלא פירש, לא קיבל על עצמו בעל הקדרות שמירת קדרותיו שלא יזיקו את בהמתו של בעל הבית, והוא הדין כששברתן בהמתו של בעל הבית, שאין בעל החצר חייב, עד שיקבל על עצמו בעל החצר שמירה בפירוש.

תנא בתרא אומר: מחלוקת רבי וחכמים יש בדבר:

"ואם הכניס ברשות, ושברתן בהמתו של בעל הבית, בעל החצר חייב" לדעת חכמים, והוא הדין שאם הוזקה בהן בהמתו של בעל הבית, הרי בעל הקדרות חייב, כי כל אחד מהם קיבל על עצמו שמירה שלא יזיק הוא את חברו.

"רבי אומר: בכולן אינו חייב עד שיקבל עליו בעל הבית לשמור", והוא הדין שאין בעל הקדרות חייב בנוזקי בהמתו של בעל החצר, עד שיקבל עליו בעל הקדרות לשמור.

רבא אמר:

כולה — רישא ומציעתא — רבנן היא, ודקשיא לך רישא, דמשמע: אם הכניס ברשות לא קיבל עליו בעל הקדרות שמירה, דסלקא דעתך שרבי היא ולא רבנן, לא כן הוא:

ומשום שכשהכניס ברשות, שמירת קדירות קיבל עליו בעל החצר, ואפילו נשברו ברוח, ומשום שכשאמר לו "הכנס", כוונתו היתה: "הכנס ואשמרם לך", אבל בעל הקדרות אינו מקבל על עצמו שמירה כלל — (4)

שנינו במשנה: הכניס פירותיו לחצר בעל

הדין שבשתי הבבות הראשונות זה הוא הטעם, וכדי להשוות את כל הבבות לטעם אחד, אבל מעיקר הדין היה לבעל הקדרות ולבעל הפירות להתחייב; [וכן משמע במהרש"א, @1899@1899 מה שכתב רבי עקיבא איגר בתוספותיו למשניות].

ו. האחרונים הקשו על התוספות: האיך מועיל התנאה ליפטר, והרי אין מועילה מחילה על דבר שלא בא לעולם!?

ובחידושי הגר"ט סימן קל ד"ה עוד, כתב לפרש שהגדר הוא, שהוא נותן לבעל השור דין "חצר המזיק", וממילא הוא פטור; וכן כתב ב"חידושי רבי שמעון" שם בכוננת התוספות, [וכנראה כתב כן כדי ליישב שלא תיקשי דהוי מחילה בדבר שלא בא לעולם], וראה שם שהאריך יותר בזה.

4. תוספת ביאור:

הנפקדים, שהנפקד מקבל עליו שמירת הפיקדון, ולא המפקיד מקבל שמירת הנפקד".

[וצריך ביאור: אם כוונת הגמרא לחלק בסברא שזה מקבל שמירה וזה לא, לשם מה הוסיפה הגמרא: "ואפילו נשברו ברוח", וכמו שתמה ב"תוספות רבינו פרץ", ומתוך כך ביאר כמו שביאר; וגם לשון רש"י שכתב כאן: "דעול ואנטריה לך קאמר", לא משמע שהחילוק הוא כמו שכתב הרא"ש, שהרי לפי הרא"ש לא נתחדש בתירוץ איזה קבלת שמירה על ידי בעל החצר, ולא נשתנה בתירוץ הגמרא אלא הסברא, שבעל הקדרות אינו מקבל שמירה].

ב. בתוספות לעיל ד"ה אימא [הובא בהערות לעיל], נקטו בפשיטות, שאם הזיק השור הנכנס, צריך להיות חייב מעיקר הדין ואפילו נכנס ברשות, וכמו בחצר השותפין; ואם כן לכאורה, הניחא לפירוש המאירי ו"תוספות רבינו פרץ", שבכלל קבלת השמירה של בעל החצר שלא יוזק ולא יזיק ניחא שפטור בעל השור, אבל להרא"ש הראב"ד ורש"י, שעיקר כוונת הגמרא היא, שבעל השור אינו מקבל שמירה; תיקשי: מה בכך שאינו מקבל שמירה, מכל מקום למה נפטר מלשלם מעיקר הדין כמו בחצר השותפין, וצריך תלמוד.

ג. בתוספות בעמוד א כתבו, ששלשת הבכות שבמשנה הוצרכו, בשביל המציעתא: "ואם הכניס ברשות בעל החצר חייב", "דאי תנא קדירות, הוה אמינא ברשות חייב, לפי שנוחות לישבר, ובסתמא קיבל עליה נטירותא, אבל פירות, לא; ואי תנא פירות, שנוחות להתקלקל, אבל בהמה, לא"; וכבר העירו האחרונים, שכל דבריהם הם כדעת רבא, ולא לדעת רבי זירא, שלא קיבל על עצמו אלא שממונו לא יזיק את הדברים הנכנסים, וגם סובר רבי זירא, שהוא הדין מקבל עליו המכניס את שמירת ממונו של בעל הבית שלא יוזק מממונו.

בפשוטו נראה, על פי לשון רש"י ולשון הגמרא, דהכי קאמר: אף לדעת חכמים, אין אנו אומרים שסברא היא שמקבל אדם על עצמו שמירה מנזקים שממונו עושה, עד שתלמד מזה שלדעת חכמים הוא הדין שבעל הקדרות מקבל על עצמו שמירה שלא יזיקו קדרותיו את בהמתו של בעל הבית; אלא חכמים סוברים, שבהסכמת בעל החצר להכנסת קדרותיו של בעל הקדרות כלולה קבלת שמירה כללית על הקדרות מכל היזק שהוא; אבל בעל הקדרות, שודאי לא קיבל על עצמו שמירת בהמותיו של בעל החצר מכל נזק שהוא, אף את שמירת בהמותיו מנזקי קדרותיו לא קיבל, ולכן אם הכניס ברשות אין בעל הקדרות חייב בנזקי בהמתו של בעל החצר, וראה לשון הרא"ה ב"שיטה מקובצת".

אבל המאירי כתב: "וכן אם הוזקה בהמתו של בעל הבית בקדרות, הרי בעל הקדרות פטור, שהרי שמירתן על בעל הבית אם שלא יוזקו [יזיקון] ואם שלא יזוקו, ולא עוד אלא אפילו יושברו ברוח"; וכן כתב ב"תוספות רבינו פרץ" באריכות, ראה שם.

ומיהו מלשון רש"י, שכתב: "דעול ואנטריה לך קאמר, אבל בעל קדרות לא קיבל עליה מידי", לא משמע, שטעם פטורו של בעל הקדרות הוא משום שבעל החצר קיבל עליו את שמירתם; אלא שכוונת הגמרא היא להסביר שבעל הקדרות אין מקבל עליו שמירה, וכפי שנתבאר לעיל.

ולשון הרא"ש הוא: "דבעל חצר שנתן רשות לבעל קדרות והכניס קדרותיו, מסתמא קיבל עליה נטירותא, לפי שהוא מצוי בחצר ויכול לשומרו, אבל בעל קדרות שהכניס קדרותיו ברשות, מסתמא לא קיבל עליו שמירת בהמה דבעל חצר לפי שאין מצוי אצל קדרותיו, ולא יוכל לשמור שלא תוזק בהן בהמה של בעל החצר". וכעין זה בראב"ד: "כי הוא זה דרך

פירות דעבירא דאכלה [שדרכה לאוכלם]
ואכלה מהם יותר מדי, בדיני אדם נמי
מיחייב —

ואם כדברי רב, תיקשי: אמאי חייב בעל
הפירות, והרי הוא לא שלא תאכל!?

אמרי בני הישיבה ליישב את דברי רב:

הוא הדין דאפילו פירות נמי פטור מדיני
אדם, משום דהוא לא שלא תאכל, והא קא
משמע לך התנא של הברייתא כמה שנקט
"סם המות": דאפילו סם המות נמי דלא
עבירא דאכלה, חייב הוא בדיני שמים,
[שאף על סם המות שהיא אינה אמורה
לאכול, הרי הוא חייב בדיני שמים].

ואיבעית אימא ליישב:

"סם המות" נמי ששינוי בברייתא, אין
הכוונה לסם המות הניכר, אלא הכא במאי
עסקינן: באפרזתא [מין פרי שהוא סם המות
לבהמה], דהיינו פירי שדרכה לאוכלם, ומכל
מקום פטור מדיני אדם, משום ד"הוא לא
שלא תאכל", וכדעת רב.⁽⁶⁾

מיתבי לרב מהא דתניא:

האשה שנכנסה לטחון חטים אצל בעל הבית

הבית שלא ברשות, ואכלתן בהמתו של בעל
הבית, פטור; ואם הוזקה בהן בעל הפירות
חייב:

אמר רב:

לא שנו — שאם הוזקה בהן בעל הפירות
חייב — אלא שהחלקה בהן בהמתו של
בעל הבית, אבל אכלה מהם בהמתו של בעל
הבית יותר מדי ומתה כתוצאה מכך, פטור
בעל הפירות.

ומפרשינן: מאי טעמא?

משום שיכול לומר בעל הפירות: הוה לה
לבהמתך שלא תאכל.⁽⁵⁾

אמר רב ששת על דברי רב:

אמינא, כי ניים ושכיב רב אמר להא
שמעתא [סבור אני, שאמר כן רב כשהוא
מנמנם], ומשום שבברייתא מוכח שלא
כדבריו, דתניא:

הנותן סם המות לפני בהמת חבירו, הרי זה
פטור מדיני אדם, וחייב בדיני שמים.

הרי משמע: סם המות הוא דפטור משום
דלא עבירא דאכלה [אין דרכה לאוכלו], אבל

ורבינו יונתן, שביארו את טעם חיובו של המכניס
שהוא משום אדם המזיק או בור, ומדברי
התוספות מוכרח לכאורה שאינו מטעם אדם
המזיק, שאם כן, איך עלה בדעתם לפטורו משום
שהוא כרוח שאינה מצויה, והרי אדם המזיק
חייב כרוח שאינה מצויה.

6. כתבו התוספות לפי תירוץ זה, שלכן נקטה

5. כתבו התוספות, שאין הכוונה לומר שאנוס
הוא דחשיב כמו רוח שאינה מצויה, והוכיחו כן
מהמשך הסוגיא שמבואר, דאם שומר הוא חייב
הוא אפילו לרב, ואם כרוח שאינה מצויה הוא,
אף שומר פטור בה; אלא: "היינו טעמא, כיון
שבמתכוין מביא עליו דבר שמזיקו אינו ראוי
להתחייב בכך", וראה מה שכתב על זה ה"חזון
איש".

והנה בהערה במשנה הובאו דברי המאירי

ואיך התרצן אמר לך:

לא שנא אם קתני: "הוזקה בהן", ולא שנא אם קתני: "הוזקה" סתם, בין כך ובין כך אפשר לפרש שהוחלקה בהם ולא כשאכלתם.

תא שמע ברייתא שהיא תיובתא לרב:

הכנים שורו לחצר בעל הבית שלא ברשות, ואכל השור חטין של בעל החצר, והתריז [שלשל] ומת, פטור בעל החצר.

ואם הכנים ברשות, בעל החצר חייב בנוזקי השור.

ואמאי חייב בעל החצר על אכילת השור?! והרי הוה לו – לשור – שלא יאכל!?

אמר רבא: וכי מהכנסה ברשות שיש בה קבלת שמירה של בעל החצר, אהכנסה שלא ברשות קרמית [אתה מקשה]!?

והרי כשהכניס בעל השור את שורו ברשות בעל החצר, שמירת שורו קיבל עליו בעל החצר, ואפילו הנק השור את עצמו, שומר גמור הוא, ושומר אינו יכול לטעון: "היה לו שלא יאכל".⁽⁷⁾

איבעיא להו:

היבא דקביל עליה בעל החצר נטירותא [שמירה], מהו?

שלא ברשות, ואכלתן בהמתו של בעל הבית, הרי בעל הבית פטור.

ואם הוזקה בהם בהמתו של בעל הבית חייבת האשה.

וקא סלקא דעתין, שהוזקה בהן על ידי אכילה מופרות, ולפיכך מקשינן: ואמאי חייבת האשה?! נימא: "הוה לה שלא תאכל".

אמרי בני הישיבה ליישב את דברי רב:

ומי עדיפא הברייתא ממתניתין דאוקימנא שהוחלקה בהן?! וכי אין אנו יכולים לפרש אף את הברייתא כאשר פירש רב את משנתנו, שהיא עוסקת רק באופן שהוחלקה בהן, ולא באופן שהפריזה באכילתה ומתה.

ותמהינן על המקשה שהקשה: ודקארי לה מאי קארי לה, מה עלתה על דעתו להקשות, והרי פשיטא שאפשר לפרש את הברייתא כמו את המשנה!?

ומשנינן: אמר לך המקשן: בשלמא מתניתין דקתני "אם הוזקה בהן", שפיר יש לפרש שהוחלקה בהן הוא, ומשום שאכילת יתר אינה נקראת היזק מהפירות שרוב האכילה הוא שגרם לה.

אבל הכא בברייתא, דקתני: "אם הוזקה" סתם, ולא קתני: "אם הוזקה בהן", אכילה הוא דקתני, כלומר: כל היזק שעל ידי הפירות במשמע, ואפילו אכילת יתר.

7. בפשוטו נראה מלשון הגמרא, שהמקשן היה סבור כדעת רבי זירא, שלא נעשה בעל החצר שומר גמור, ורבא לשיטתו תירץ, שנעשה הוא שומר גמור על הבהמה, ושומר גמור אינו יכול

הגמרא אפרזתא, ולא שאר פירות וכגון שאכלה והפריזה באכילתה, "לרבותא נקט סם המות, אף על פי שהיתה [הבהמה] אבודה לגמרי מן העולם, אפילו הכי פטור מדיני אדם".

כלומר: זו ששנינו במשנתנו לדעת חכמים, שאם הכניס אדם את ממונו לרשות בעל החצר, קיבל עליו בעל החצר שמירה וחייב הוא על נזקי ממונו של המכניס, וכן היא דעת רבי באופן שקיבל על עצמו שמירה בפירוש – איזו שמירה מקבל בעל החצר עליו:

האם רק שמירה **דנפשיה הוא דקביל עליה**, שמירה שלא יזיק ממונו שלו את ממון חברו.

או דלמא: אפילו נטירותא דעלמא קביל עליה, כלומר: קבלת שמירה גמורה היא,

ואפילו נזק שבא לממון המכניס ממקום אחר, חייב בעל החצר לשלם כשאר שומרים? (8)

תא שמע שקבלת שמירה גמורה היא:

דתני רב יהודה בר סימון, בנזיקין דבי קרנא: (9)

הכנים פירותיו לחצר בעל הבית שלא ברשות, ובא שור ממקום אחר ואכלן, פטור מלשלם את דמי הפירות, ומיד תבאר הגמרא מי פטור.

8. א. ביארו התוספות בתירוץ הראשון: שאם כי כבר נתבאר לעיל בדברי רבא, ששומר גמור הוא, מכל מקום מסתפקת הגמרא, שמא אינו אלא דיחויא בעלמא.

וכתב הר"א מגרמיש"א ב"שיטה מקובצת" שאין כוונת התוספות לומר שכל דברי רבא הם "דיחויא בעלמא", אלא מה שאמר "ואפילו שנשברו ברוח".

ויתכן לפרש הכוונה, שבדברי רבא יש לפרש שני פירושים [ראה בהערה לעיל]:

האחד: חילוקא בעלמא מחלק רבא בין בעל החצר לבעל השור, ועל דרך פירוש הרא"ש והראב"ד.

השני: עיקר תירוץ של רבא הוא, שקיבל על עצמו שמירה מוחלטת כשאר שומרים, ועל דרך שנתבאר לפי רש"י; או כפירוש "תוספות רבינו פרץ" והמאירי, ובזה הוא שמסתפקת הגמרא, אם כפירוש זה או כפירוש זה.

9. "פירוש: דקרנא סידר משניות [כלומר: ברייתות] כמו רבי חייא ורבי אושעיא, כדאמרינן בעלמא: "משנת קרנא", וכן כתב רש"י ז"ל

לטעון "הוא לא תאכל", וכמו שכתב ב"תוספות רבינו פרץ" לעיל בדברי רב "דכיון דבמתכוין מביא השור על עצמו דבר המזיקו, אין ראוי שיתחייב המכניס בכך כיון דאינו שומר, אבל היכא דהוי שומר, כדלקמן [היינו בסוגיין], מחייב, משום דבפשיעה היא מה שלא שומרו"; ומכאן הוכיחו בתוספות ד"הוא לא תאכל" אינו משום אונס, ומשום דאם כן אף שומר יפטור.

ולפי זה נמצא, שאם חיובו של בעל החצר הוא משום שמירה שקיבל על עצמו שלא יזוק השור מממונו בלבד, בזה סוברת הגמרא, שלא נתחייב לשמור על אופן זה, כי היה לו שלא יאכל; ואילו אם שומר גמור הוא, הרי הוא חייב אף על זה, וצריך ביאור טעם החילוק.

ומיהו כל מה שנתבאר, יתכן רק לפי הפירוש שנתבאר בדברי רבא על פי רש"י, או על דרך המאירי ו"תוספות רבינו פרץ", שרבא מחדש שהוא נעשה שומר גמור; אבל לפי מה דמשמע מהרא"ש והראב"ד שרבא לא חידש איזה דין שמירה, רק חילק בין קבלת השמירה של בעל החצר לקבלת השמירה של בעל הקדירות, אי אפשר לבאר כן, וצריך תלמוד.

ואם הכנים ברשות, חייב לשלם את דמי הפירות.

והרי מאן "פטור" ומאן "חייב", למי נתכוין התנא שהוא פטור כשהיה זה שלא ברשות, וחייב כשהיה זה ברשות, וכי לאו פטור בעל הצר, וחייב בעל הצר? (10)

הרי למדנו שמקבל בעל החצר על עצמו שמירה גמורה ואפילו מגורמים חיצוניים, ולא דוקא מממונו שלו.

אמרי בני הישיבה:

לא כאשר פירשת, אלא: פטור בעל השור מדמי הפירות, וחייב בעל השור בדמיהן משום שהזיקם ב"שן".

ומקשינן עלה: ואי כדברין, שהנידון הוא על בעל השור אם כן: מאי ברשות, ומאי שלא ברשות?!
מ-א

כלומר: מה טעם החילוק בין אם הכניס בעל הפירות את פירותיו ברשות בעל החצר, לבין אם היה זה שלא ברשות בעל החצר; וכי מה איכפת לו לבעל השור אם היה זה ברשות או לא?!
מ-א

איכא דאמרי לפרש את החילוק:

אם הכניסן "ברשות" בעל החצר, הוויא לה — אכילת השור הזר — שן ברשות הניזק,

כי בעל החצר — כשהירשהו להכניס את פירותיו לחצירו — הקנה לו מקום בחצירו, (1) ושן ברשות הניזק חייבת.

אבל אם הכניסן "שלא ברשות" בעל החצר, הוויא לה כמו שן ברשות הרבים, ושן ברשות הרבים, פטורה.

תא שמע, שקבלת שמירה גמורה היא מצידו של בעל החצר, מהא דתניא:

הכנים שורו לחצר בעל הבית שלא ברשות, ובא שור ממקום אחר ונגח, פטור מלשלם את דמי השור, ומיד תבאר הגמרא, מי פטור. ואם הכנים ברשות, חייב.

והרי מאן "פטור" ומאן "חייב", וכי לאו פטור בעל הצר, וחייב בעל הצר?! הרי מוכח שבעל החצר מקבל עליו שמירה גמורה, ואפילו מגורמים חיצוניים.

ומשינינן: לא כאשר פירשת, אלא פטור בעל השור שנגח, וחייב בעל השור שנגח משום "קרן".

ומקשינן עלה: אי הכי, מאי "ברשות", ומאי "שלא ברשות", כלומר: מה טעם החילוק בין ברשות לשלא ברשות, והרי בנוקי "קרן" אנו עוסקים, שאפילו ברשות הרבים חייב בעל השור?!
מ-א

ויש לומר: כגון שהיה השור של חרש שוטה וקטן שאינם בני תשלומין; אי נמי, אין הכי נמי, ויתבע הניזק מבעל החצר, ובעל החצר יתבע את השור.

1. א. נתבאר על פי רש"י; וב"חזון איש", הוכיח מזה שאין צריך שיהא קנוי לו לגמרי, אלא די

בפירוש ברכות פרק מי שמתו גבי תליסר מתיבתא, כגון משנת רבי ורבי חייה ולוי וקרנא וכו', והיינו דקרי הכא נזיקים דבי קרנא, שיטה ב"שיטה מקובצת".

10. הקשו התוספות: ילך ויתבע בעל החצר מבעל השור?!
מ-א